

СТАНОВИЩЕ

**Относно: дисертация на тема „Релацията психика- соматика“
докторант: Красимир Кръстев Иванов – ВСУ „Черноризец Храбър“
от проф. Георги Иванов Попов дмн,**

Дисертацията е представена в обем от 204стр. , структурирана в увод, 3 глави, заключение, изводи и препоръки, книгопис от 159 източника (32 на кирилица и 127 на латиница) и приложение. Текстовете са добре онагледени с таблици , фигури и схеми.

Избраната тема за отношенията между психика и соматика има хилядолетна история и в същото време е актуална от научно-изследователска и практическа гледна точка. Невронауките представят все повече доказателства за механизмите , които свързват тялото и психиката, а от друга страна нараства честотата на психосоматичните разстройства. Мозъкът е част от сомата и то тази част , която поражда психиката . От друга страна психиката и тялото са основните компоненти на личността . Основната изследователска хипотеза на Красимир Иванов за съществуването на „ личностна предизпозиция към психосоматични заболявания“ е закономерна и логична .

Литературният обзор (глава Първа) е обстоен, систематизиран и добре структуриран. Представени са всички основни теоретични и изследователски направления, като дисертанта демонстрира критичен поглед и собствена позиция. Прави добро впечатление отразяването на приноса на българските автори от последните 2-3 десетилетия.

Във Втора глава са представени организацията и методологията на собственото проучване . То има емпиричен характер и включва две насоки- теоретична и изследователска. Теоретичната част има интердисциплинарен характер и включва обща, клинична и консултативна психология, както и медицина и психосоматика . Дисертанта е едновременно практикуващ лекар и психолог и това му дава възможност да интегрира познанията в тези две области.

Изследователската част обхваща клинично здрави лица скринирани за оценка на т.нар. психосоматична личностова предизпозиция (методиката е авторска разработка) , Въпросник за депресия, тревожност, стрес и соматика и Въпросник за оценка на представите на личността за собствените умения и стил за решаване на проблеми . Данните са обработени и анализирани с подходящи математически методи .

В Трета глава се анализират и интерпретират данните и произтичащите от това изводи и препоръки. Данните са анализирани в структурата на четири хипотези и на тази база е изграден авторския „ модел на личностна психосоматична предизпозиция“. Този модел е тристепенен и се обобщава в структурен модел на различията в психосоматичната предизпозиция между здрави и болни. В крайна сметка са представени динамичните отношения в модела на психосоматичната предизпозиция, което се илюстрира с добре конструирани схеми.

Изводите представляват в същото време и обобщение на данните . Налага се заключението , че изследователския инструментариум е добре подбран и е адекватен на поставените цели. Крайният продукт е създаването на модел за психосоматични връзки , включващ когнитивни, емоционални и поведенчески отношения. Този модел е стойностен от теоретична и от практическа гледна точка. Теоретична, защото разглежда здравето и болестта като континиум и посочва факторите , които ни тласкат в едната или другата посока, и практическа , защото е реално приложим в подбора на насоките за психологическото консултиране и психотерапията. В такъв контекст се очертават и основните приноси на дисертацията – теоретични и приложно- практически.

В заключение смятам, че дисертанта показва обширно и задълбочено познаване на темата по която е работил, демонстрира способността си да конструира и реализира адекватно своя изследователски проект, както и да анализира и интегрира получените данни.

Предлагам на Научното Жури да присъди на Красимир Кръстев Иванов образователната и научна степен „ Доктор“ по психология.

14.11.2011г.
гр. Варна

Изготвил становището:
Проф. Г. Попов дмн.